

Közösségben önmagunkért

Generációkat átfogó közösségfejlesztő folyamatok Bérbaltaváron

Álmaiból bágyadtan ébrednek a Vasi Hegyhát domborulataira felkúszó falucska, Bérbaltavár. A forráshiány, az elvándorlás és sok más tényező által megghiúsult tervek vastagadó pókhálósövetéből egy megújuló közösség takarja ki, amelynek meghatározó, stabil tagja Schmidtauer Krisztián közfoglalkoztatott. Egyfajta hídát képez ő az elszármazottak és a Bérbaltaváron élő tenni akarók; a szepkorú lokálpatrióták és a helyi óvodába járó, legifjabb generáció között.

Éles Krisztina: *A III. Kulturális Közfoglalkoztatási Program során megvalósított szakmai képzés és a Nemzeti Művelődési Intézet Vas Megyei Irodája által mentorált programok alkalmával gyakran beszélgettünk arról, hogy milyen sok változást*

hozott saját és szülőfalud életébe a kulturális közfoglalkoztatás. Vázoljuk fel a Szín Közösségi Művelődés folyóirat olvasói számára is a mögötted álló tartalmas másfél évet! Hogyan kerültél kapcsolatba a programmal?

Schmidtauer Krisztián: 2014-ben csatlakoztam a II. Kulturális Közfoglalkoztatási Programhoz, ami akkor szinte megváltásnak tűnt. 1982-ben születtem; műszaki számítástechnikai technikus végzettséggel rendelkezem, és korábban egy internet-szolgáltatással foglalkozó cégnél dolgoztam, de a munkakörülmények (hétvégi ügyelet, rengeteg utazás, balesetveszély, nem megfelelő ár-érték arány) egyre vállalhatatlanabbá váltak. Családi körülményeim miatt is olyan munkát kerestem és keresek ma is, amely otthonomhoz közel végezhető. Nagy segítség így számomra, hogy helyben foglalkoztatnak addig, amíg vissza nem jutok a munkaerőpiacra.

É. K.: *Bérbaltavár Község Önkormányzata lett a partnerszervezet, amelynél dolgozni kezdtél. Milyen, a szülőfalud gyarapodását szolgáló tervekkel, álmokkal láttál munkához?*

S. K.: Bérbaltavár a Vasi Hegyhát egy csiszolatlan gyémántja. Gazdag, de meg nem becsült történelme egészen az őskorig, az ember előtti időkhöz nyúlik vissza. Bizonyítéka ennek az a rengeteg őslénytani lelet,

amelyekből a világ leghíresebb múzeumaiban rendeztek már kiállítást neves hazai és külföldi régészek. Épp csak nálunk porosodott az a néhány még megmaradt emlék, csont és dokumentum egy kicsiny, múzeumnak csúfolt teremben. Kisbéren született

Schmidtauer Krisztián a Vas Megyei Értéktár oklevéllel

Győrvári Értékbeutató

Béri Balogh Ádám kuruc brigadéros, akinek életéről vagy községünkhöz való kötődéséről vajmi keveset tanulnak a legkisebbek. Ugyanígy minimális ismerettel rendelkeznek a helyiek a híres betyár Sobri Jóskáról, a szőlőhegyünkről, Nagy Gáspárról, az egykori úri kaszinó, vagy éppen templomaink történetéről és akkor még nem is említettem népdalainkat, legendáinkat, hagyományainkat. A kulturális közfoglalkoztatásnak köszönhetően alkalmam nyílt településünk értékeit számba véve keresni támogatóimmal a fejlődés lehetőségeit. Hiszem, hogy a Vas megye déli szegletében elhelyezkedő, demográfiai és munkaerőpiaci szempontból hátrányos helyzetű, természeti, szellemi és épített kincsekben azonban annál inkább bővelkedő községünk fennmaradásának záloga az összefogás.

É. K.: *Kik voltak a segítőd, a helyi összefogás motorjai?*

S. K.: Partnerszerveztem, a helyi önkormányzat képviselői, a polgármester úr és családja mellett a legtöbb ötletet, információt és instrukciót, kézzelfogható támogatást a Bébaltaváriak Szülőfalujukért Egyesület tagjaitól, főképpen annak elnökétől, Farkas Máriától kaptam. Az egyesület legfőbb célkitűzése Bébaltavár értékeinek megmentése. Szeretnék elérni, hogy a település visszanyerje régi fényét és korlátozott kereteik között lehetőséget szeretnének teremteni az ifjúság számára, hogy ők is tehessenek valamit lakóhelyükért. Úgy gondolom, nekünk,

bébaltavári fiataloknak meg kell ragadnunk ezt a kinyújtott kezet, és újra kell építenünk a huszonnegyedik órában szinte romjaiból kis falunkat.

É. K.: *Mi volt az első feladat, amelynek megvalósításával úgy érezted, tétlél valamit a helyi közösségéért?*

S. K.: 2014-ben közösen szerveztem az akkori polgármester úrral a III. Bo-Rock Fesztivált, amelynek célja a szórakoztatáson túl a szőlőhegyünkön és a Hegyháton termő borok bemutatása is volt. Közösen írtuk a forgatókönyvet, meghívókat, plakátokat készítettem – rendkívül izgalmas feladat volt. 2015 nyarán aztán külső segítséget is kapott a község: a Nemzeti Művelődési Intézet Vas Megyei Irodája által szervezett „Nagyi tuli-

pános ládája – Elődeink hozománya” című programsorozat első állomása a mi településünk volt. Az irodával ekkor szinte napi kapcsolatban álltam, és nagyon könnyen magamévá tettem a program üzenetét. A cél ugyanis az volt, hogy a Vasi Hegyhát öt településén együttgondolkodó közösségeket hozzunk létre. A helyben fontos alapértékek gyakran apróságoknak tűnnek, viszont reflektorfénybe kerülve a község, a család és az egyén életét, céljait, szerepvállalását is megváltoztathatják. Az értékfeltárás és tudásátadás során a helyi társadalom különböző rétegei közeledtek egymáshoz. Célunk volt, hogy az évszázadok alatt felhalmozott ismereteket a XXI. századi közösségi elvárásoknak és igényeknek megfelelően hasznossá tegyük. Bébaltaváron az együttlét élménye – amelyet korábban csak nagyon ritkán tapasztalhattunk meg – erősítette a helyi identitást. Idősebbek és fiatalok egyaránt kopogtak már be azóta a polgármesteri hivatal ajtaján (itt látom ugyanis el napi feladataimat), s megosztották velem jobbító szándékú elképzeléseiket.

É. K.: *Milyen tapasztalatokat szereztél a lokális társadalomfejlesztő program előkészítése és megvalósítása során?*

S. K.: A program előkészítésénél kerültem szorosabb kapcsolatba a Bébaltaváriak Szülőfalujukért Egyesülettel. Már az első megbeszélések során megállapítottuk, milyen sok lehetőséget rejt magában az az egysze-

Schmidtauer Krisztián munka közben

Schmidtauer Krisztián az Őlénytani Múzeumban

rú ötlet, hogy végigsétálunk a falun. Megállóhelyeket beiktatva felidézünk a múltat és tervezzük közösen a jövőt. Felfigyel az akcióra a helyi közösség. Lesznek, akik előre nem tervezetten csatlakoznak a túrázókhöz; lesznek, akik a függöny mögül kíváncsiskodva idéznek fel régi meséket; lesznek persze olyanok is, akik a hiányosságokat vetik majd szemünkre, s közülük talán néhányan tesznek azok kijavításáért. Elterveztük tehát, hogy a tőlünk telhető módon felkészülünk: volt, aki éneket tanult; mások mázoltak; útbaigazító táblákat helyeztünk ki; élvezhetőbbé tettük az őslénytani kiállítást; volt, aki sültöt vagy bort hozott; s volt, aki gereblyét ragadott. Megmozdult a falu.

É. K.: *Nagyon komoly szerepet vállaltál ezen a napon Te is.*

S. K.: Igen, újrarendeztem a tárlókat, és Farkas Máriával hosszú órákat töltöttünk egy kisfilm elkészítésével, amelyet végül az őslénytani kiállítást megtekintőknek be is mutattam. Ő adta az ötletet, együtt gyűjtöttük az anyagot, és én igyekeztem minden informatikai tudásomat hozzátenni a projekthez.

É. K.: *Szakmai ismereteidet tudtad a későbbiekben is kamatoztatni közösségi munkásként?*

S. K.: Igen, több kisfilmet készítettem már Bérbaltavárról, valamint az adventi, karácsonyi rendezvényeinkről. Néhány alkalommal prezentációimat már be is mutattam itthon

és a szomszédos településeken. Részt veszek honlapunk szerkesztésében is. Rendkívül büszke vagyok rá, hogy én állíthattam össze azt a dokumentációt, amely alapján az Őslénytani Kiállítás bekerült a Vas Megyei Értéktárba. Elképesztően jó volt látni, ahogy gyűltek a fenyőágak a felhívásomra a falu adventi koszorújához, és Betlehemet is építettünk. Legutóbb pedig hagyományos falusi disznóölést szerveztünk.

É. K.: *Milyen hatása lett még a Nemzeti Művelődési Intézet által generált folyamatoknak Bérbaltaváron?*

S. K.: A falusétán részt vett szepkorúak elhatározták, hogy minden emléküket megosztják a legifjabbakkal. Népdalkör alakult és a helyi gyűjtésű dalokkal, mondókákkal beköszöntöttek a nagyszülők az óvodába, rendhagyó énekórákat tartottak a csehimindszenti iskolában, Nagy Gáspár költő-tanár egykori évfolyamtársai verseket tanulnak és tanítottak. Adományokat gyűjtöttünk a Szent Miklós templom felújítására, Nagytillajjal közösen elevenítettünk fel olyan régi néphagyományokat, mint a tollfosztás vagy a korbácsolás.

É. K.: *Rendkívül eredményes és mozgalmas évet zártál, és Veled együtt*

a „felbolydult” bérbaltavári „méhkas” is. A közösségi felelősség lélekemelő élménye által megfertőzve milyen tervekkel folytatod közösségi és önkéntes tevékenységed?

S. K.: Valóban új utakra lépett községünk, és a Kulturális Közfoglalkoztatási Programnak köszönhetően sokat fejlődtem én is. Változott az önértékelésem, nőtt az önbizalmam, a céloktól pedig a tettvágyam. A képzés során is sok új ismeretet szereztem, amit az élet bármely területén hasznosítani tudok majd. Kezdeményezés, terv van bőven. Bérbaltaváron elég sok roma él nehéz körülmények között. Ők is hasznos tagjai lehetnek a helyi társadalomnak, ha jobban odafigyelünk rájuk. Velük együtt számtalan előremutató elképzelést dolgozhatunk ki a helyzetük javítására. Az egyesülettel és a romák képviselőivel közösen úgy határoztunk, hogy a régi iskolában berendezünk számukra egy közösségi teret, ahol szabadidejük hasznos eltöltésére lesz módjuk. Szervezünk számukra ismeretterjesztő előadásokat, próbálunk forrásokat keresni képzésekhez, és biztosítjuk a feltételeket a magyar és a roma kultúra találkozásához. Egy közösségi kert, s vele egy szociális szövetkezet létrehozásában is gondolkodunk. Hiszem, hogy a közös cél megmozgatja az egész falut. Hiszem, hogy ha a fiatalok látják, mennyi értékkel bír szülőfalujuk és azok megmentésén mennyit fáradoznak szüleik, nagyszüleik; beállnak a sorba és gyarapítani fogják Bérbaltavár kincseit. Akár vállalkozásokba is foghatnak például a mezőgazdaságban, vagy a turistáknak is megmutathatják, miért érdemes ellátogatni községünkbe. Hosszú türelemjáték ez, de hiszem, hogy Bérbaltavárnak fenn kell maradni. A Kulturális Közfoglalkoztatási Program pedig remek lehetőséget biztosított számomra, hogy a Nemzeti Művelődési Intézet munkatársainak segítségével buzdítsam a helyi közösséget.

ÉLES KRISZTINA 2002-ben a szombathelyi Berzsényi Dániel Főiskolán művelődésszervező szakon végzett PR-menedzser és nonprofit menedzser képzéssel. Ezt követően 2006-ban a Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Karán művelődésszervezésből egyetemi oklevelet is szerzett. A tanakajdi Petőfi Sándor Művelődési Ház vezetője, majd a Régiőgazdaság és a Helyi Érték magazinok főszerkesztője volt. 2014-től a Nemzeti Művelődési Intézet Vas Megyei Irodájának módszertani referense.